

vegades que no s'usa altra forma que *Gombrèn*. Atesa aquesta raó i l'etim. que veurem, la ponència de l'I.E.C., el 1933, proposà adoptar-la com nom oficial, acceptat per la Generalitat. La forma amb *-n-* és l'única emprada en l'ètnic *gombrenès*, vulgarment *gombarnés*, molt popular en el país, i usat per Verdaguier: «los joves *gombernesos* i els vells cerdans». ¹

MENC. ANT. 918: «Teuderodus presbiter ven a Hemmo, abadessa de St. Joan in comit. Ausona infra fines de villa qui di. *Gomesindo morto* --- casa cum ¹⁰ casale et curte ---», perg. del temps del Comte Mir (Udina, *Arch. Condal S. IX-X*, § 5, p. 180.4, facs. lám. VIII); 942, Elo i germans venen a l'abadessa Emma: «terra nostra abemus in comit. Cerdanense, in apendio de *Gomesinde morto*, in lo. q. d. ad ipsas Planas ¹⁵ ---» (altre perg. *ibid.*, § 118, 473.4). El terme de Gombrèn es trobava al límit entre el comtat d'Osona i la vall de Ribes, que ja era del Comtat de Cerdanya.

Fins ací es parla de *Gomesindo morto*, segurament referint-se a un antic emplaçament del poblat, després abandonat per l'actual; que és ja el del doc. següent, on es parla dels habitants («homines») de Gombrèn. 987: judici on el comte Oliba, amb jutges i testimonis, reconeixen la possessió de Mogrony a l'abadessa de St. Joan: «alaude de castro Mucronio», que el comte ²⁵ Guifre l'havia cedit a l'abadessa «cum termines: --- serra de *Burruga* --- et in ipso jungente de *Gomesindo Morto* --- et collo de *Coma Anemada* et --- Collo *Pando* --- in *Campo de Avandalo* --- Sig. *Adamiro* qui mandatarius fuit de homines de *Gomesindo* et sacramento ---» (Udina, apè. D, p. 446-7); són, doncs, els homes de *Gomesindo* (Gombrèn), que han donat testimoni de la possessió per part de l'abadia, des del temps de Guifre el Pilós.

Després ja hi ha en massa les cites de la forma *Gom-* ³⁵ *sen* en els docs. Així en els anys 1278, 1346, 1368, 1372, 1376, en docs. p. p. Serra Vilaró ² i detallat més tard per ell mateix explícitament com el «lloc de *Gomsen*, parr. de St. Pere de Montgrony» en escriptura de 1347.

GISCLARENY. Municipi de l'alt Berguedà, no gaire lluny de Gombrèn, uns 25 k. (uns 7 a l'O. de Bagà), compost de diversos veïnats que s'escampen per les muntanyes entre Bagà i Saldes; oït per mi *žiskla-* ⁴⁵ *rěny* a Puig-reig, Gósol, Gresolet i altres localitats (un altre a Gresolet, *žisklarěny*, contaminat per *xisclar*).

Doncs bé, el nom antic d'aquest poblet presenta la mateixa *-s-* en lloc de *-r-* que crida l'atenció en les formes antigues del nom de *Gombrèn*. En un doc. del ⁵⁰ 3r. quart del S. XIII el llegim escrit *Gisclasen* (SerraV., o. c., 99). Posteriorment apareix ja la *-n* final palatalitzada: *Gisclaseyn* 1313 i 1361 (*id.*, 127, 169). Però la *-s-* no comença a sortir convertida en *-r-* fins a la 2a. meitat del S. XIV: *Gisclareny* 1350 (o. c., 146), *Gescla-* ⁵⁵ *ren* 1359 (*CoDoACA* XII, 66), *Gisclareny* 1394 (Serra, o. c., 31); 1290: «in castro de *Gisclasen*» (SerraV., *Pinós i Mtpl.* III, 383). En la menció més antiga la *-s-* intervocàlica apareix emmudida: *Gisclaben*, com afrontació de Bagà i de la Serra d'Ensija, en SerraV. (*Pinós* ⁶⁰

Mtpl. III) en doc. de 1051 que detallem en aquells articles.

Ara bé, salta a la vista que *Gisclasen* no és altra cosa que el NP germànic medieval GISCLASIND. El gran corpus de Förstemann registra aquest nom en les formes *Gisilsind* i *Gisalsind* (col. 655), però pel mateix recull pot veure's que els noms que contenen l'element inicial GISIL- sovint el presenten en la forma GISLA- o GISCLA-.

L'epèntesi de *-c-* entre *s* i *l*, com és sabut, és de regla en els germanismes romànics, i, almenys en part sembla ja remuntar a les bases germàniques dialectals. Recordem SLAITAN > esclat, SLIHT > esclat SLAG > cat. esclau 'rastre' (*Misc. Fabra*, 155), SLAHTAN > *schiaatta*.

L'ETIM. que acabem de trobar per a *Gisclareny* ens dona llum sobre la de *Gombrèn*, *-eny*, que és un altre NP en *-sind*: GUMESINDUS (Först., 692), d'ús corrent en la Cat. medieval, *Gomesindus* en documents de 905, de 913, 914 (Udina, *Arch. Cond. S. IX*, § 18, 38, 46). *Gomosindo* en un doc. barcelonès de 978 (Mas, *N. H. Bna.* IV, 78) etc. I altres compostos de GISLA-: entre altres *Gilesinda*, on el mateix ètimon de *Gisclarèn* apareix com NP fem. (ací amb *-sl-* reduït a *-l-*) en doc. comtal de 919 (Udina, § 61). Més sovint amb l'epèntesi *-scl-*. *Gisclamundus* a. 913 (Udina, §§ 36-38); *Gisclaricus* el 913 (*ib.*, § 38), *Gisclamannus* el 984 (Udina, § 199). En fi, el freqüentíssim *Gisclafredus* (de 898, *ib.*, § -0 i passim) que em sembla explicable per eliminació dissimilatòria de la *l* davant l'altra líquida *-r-*.

El fenomen de rotacisme o canvi de *-s-* sonora entre vocals, que s'observa en aquests dos topònims es repeteix bastant en la toponímia de l'Alta Catalunya. En aquell treball d'E.T.C. I, dono etim. paral·leles de NLL provinents de NPP en *-sind*, en *Estelareny*, *Bastareny*, *Castell d'Alareny*, *Truitareny*, variant *Requerens*; d'altra banda *Iravals* (< *Isavals*), *Glorianes* (< *Glosi* < CLAUDIANAS), *Carerac*, *Ralleu* < *Asaleu* ⁴⁰ *ADALHAID*; i en mots sobretot del Rosselló. En fi el canvi de *-n* en *-ny*, que observem en *Gisclareny* i altres dels NLL al·ludits, es deu a la ultracorreció que ha causat l'oscil·lació entre *engan* i *engany*, *Joan/Jovany*, *cana/canya*, *cànem/canyem*, *Coll Pan/Pany* PANDUS etc. (veg. allí).

Hem repetit l'etim. de Gombrèn i *Gisclareny* que ja donarem essencialment el 1943 en la *Misc. Fabra*, reproduïda en E.T.C. I, 32-37; ara amb algunes addicions importants del temps comtal. Cf. la nota d'Udina (o. c., p. 46) on reconeix «la troballa que féu Coromines» d'aquesta etimologia, com una meravella d'intuïció. Res de meravella, amic filòleg i cartòleg. Res més que Lingüística, amb pedestal comparatístic.

¹ En *Lo Comte Arnau* (*Aires del Montseny*, O. C. 1905, VI, 343). — ² *Les Baronies de Pinós i Mata-plana*, 311, 376, 309, 378, 353 i 334.

Gombi, Gombis, V. Gonya/Cona
Gomendí, V. Gamundí